

ПОЛЬСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ФІТОНІМІЇ

У статті втілено намір описати історію семантичних змін українських назв рослин з генетично спорідненими польськими.

Східнослов'янські назви рослин розглядаються як результат семантичних змін у структурі прайндевропейських та праслов'янських основ. У роботі встановлено лексико-семантичні групи аналізованих основ і визначено шляхи формування на їхній базі українських назв рослин. Це дало можливість визначити спільні мотивуючі динамічні моделі семантичних перетворень прайндевропейських праформ на різних етапах їхнього розвитку.

Ключові слова: фітоніми, східнослов'янські назви рослин, польські запозичення, семантична деривація, діахронічна модель семантичних змін, індоєвропейські корені.

Pashchenko O. M. Polish Borrowing in the Ukrainian Phytonymy. *The article is dedicated to the study of the formation of phytonymous borrowings of Polish origin. The topicality of the chosen subject is determined by the need to deepen and systematize the data of etymological research of Ukrainian phytonymous borrowings of Polish origin.*

The aim of the study is to establish ways of archaic groups' forming of the vocabulary of the modern Ukrainian language of the Western-Slavic origin.

The following tasks depended of the aim.

- to establish the ways of borrowing of Phytonymous Nomenclature in the Ukrainian language;
- to identify the diachronic models of semantic changes in the Proto-Indo-European stems (roots), to which modern Ukrainian plant names are concerned.

The botanic borrowings of Polish origin are analyzed. The research proves that semantic modifications, as in other groups of East-Slavonic botanical names, occur under certain dynamic motivational models (form → name by form, plant → plant, action → subject of action → name by subject, action → object of action → name of object, animal (bird) → name in form, form → habitat → name by place, place → name by place, plant → part of plant → name by part, etc.), and it is accompanied by a number of specific semantic modifications primarily inherent to individual lexical-semantic groups of botanical vocabulary.

So, the necessity for the further study of botanical borrowings, is that the motivational foundations, called derivatives, lead to more profound semantic analysis of this lexical-semantic group of words, and also contribute to the further study of etymological character.

The requirements of comparative-historical, etymological study of the Slavonic vocabulary arise the task of developing of a more precise lexical and terminological approach to interlingual synonymy phenomena, lexical and semantic parallels, models of nomination (motivational models), search for other permanent inter-system semantic relations. Etymological dictionaries and special lexicological studies of Slavonic languages create a sufficiently enough base for it and contain valuable personal observations that require systematization and theoretical substantiation.

Key words: Polish borrowings; lexical-semantic groups; botanical vocabulary, dynamic motivational models; specific semantic modifications.

Вступ

Особливістю новітніх наукових праць про формування ботанічної лексики української мови є зацікавленість ряду авторів зв'язком рослинних найменувань із міфологічним й алегоричним світобаченням етносів (Маковський, 1996). У працях, присвячених дослідженню закономірностей становлення ботанічних назв, приділяється увага українському діалектному

словотворенню (Закревская, 1984), національній специфіці семантики (Подольян, 2000), формуванню української ботанічної номенклатури (Сабатош, 1996), мотиваційній основі назв рослин (Сердюк, 2002), формуванню української біологічної термінології (Симоненко, 1991), назвам лікарських рослин (Фещенко, 1975), назвам рослин (Черниш, 2000), (Шамота, 1985) тощо.

Певний внесок у розвиток історичних студій зроблений дослідниками, що розглядали українсько-західнослов'янські лексичні паралелі (Дзєндзелівський, 1969), історію польської мови (Балалыкіна, 1991), праїндоевропейські лексичні реконструкції і слов'янську етимологію (Болдирев, 1999), запозичення із західноєвропейських мов тощо.

При значній кількості ґрунтовних наукових праць слід зауважити, що на сучасному етапі розвитку все ще бракує досліджень, у яких детально аналізуються регулярні семантичні транспозиції в діахронічному аспекті, залишаються недостатньо дослідженими проблеми семантичних змін запозичених фітонімів із західнослов'янських мов.

Західнослов'янські запозичення в різні часи і різними шляхами потрапили в українську мову з інших слов'янських мов. Кожний етап запозиченої лексики був підготовлений традицією попередніх століть. Частина запозичень сягає ще праслов'янського періоду і походить з готської або діалектів прагерманської мови, інші ж чи запозичені з латинської або грецької мови (Трубачев, 1960: 163). Найбільше західнослов'янських запозичень здійснювалося з польської мови.

Актуальність обраної теми зумовлюється необхідністю поглиблення й систематизації даних етимологічних досліджень щодо українських фітонімів – запозичень польського походження.

Метою дослідження є встановлення шляхів формування архаїчних груп лексики сучасної української мови західнослов'янського походження.

Завдання підпорядковане меті:

- встановити шляхи запозичення фітонімічної номенклатури в українській мові з польської мови;
- визначити діахронічні моделі семантичних змін праїндоевропейських основ (коренів), до яких зводяться сучасні українські назви рослин.

Методи та методики дослідження

Досягнення поставленої мети й розв'язання конкретних завдань теми дослідження ґрунтуються на загальних принципах системного аналізу мовних явищ. Установлення особливостей формування складу фітонімів у сучасних східнослов'янських мовах базується переважно на таких методах, як *порівняльно-історичний* та *компонентний аналізи*. За допомогою *порівняльно-історичного* методу виявлено спільні та специфічні параметри формування фітонімів від праїндоевропейських основ (коренів) та праслов'янських слівформ.

Для встановлення взаємозв'язку семантики та походження ботанічних назв було використано *компонентний* аналіз, що дозволило

виявити семантичні компоненти східнослов'янських фітонімів і мотивуючих їх праслов'янських словоформ і праїндоевропейських основ (коренів), а також побудувати основні семантичні моделі становлення фітонімічного лексикону в східнослов'янських мовах.

Результати та дискусії

При формуванні назви рослини було покладено спосіб, у який відбулося формування тієї чи тієї назви. Як відомо з дослідження назв рослин слов'янського походження, основою найменування флори є певні актуальні для носія мови ознаки. У самій назві ці ознаки інтерпретуються таким чином, щоб виокремити якісь певні риси рослини чи то з боку зовнішнього вигляду, чи то з боку корисності чи шкідливості для людей та ін. Тобто систему запозиченої фітонімічної лексики можна представити як низку назв, створених на базі певної ознаки. Дослідження дозволяє диференціювати такі групи запозиченої лексики: назви, утворені на основі форми рослини; назви, зумовлені кольором рослин; назви, зумовлені подібністю до інших рослин; назви, зумовлені властивостями рослин; назви за дією рослин. Доцільно розділити утворення фітонімів за семантичними моделями.

Фітоніми наступної групи розвивалася за семантичною моделлю: *форма назва за формою*. Так, українські фітоніми (далі – укр.) [осет] «осот сірий, *Cirsium canum* M.B.; жовтий осот, *Sonchus* L.; будяк акантовидний, *Carduus acanthoides* L.», [восет] «осот», [осетень, осетин, осетій, осетник, осятник] те саме (далі – «тс.») (Мельничук, 2004: 229) є запозиченнями з польської мови (далі – п.). Згідно з матеріалами словників, вони сходять до праїндоевропейського (далі – праїндоевроп.) *ак-г-ос «гострий», це ж значення було успадковане і праслов'янською мовою – праслов'янська (далі – праслов.) *osъть «гострий», яка на східнослов'янському ґрунті розвинулася в ряд вищезазначених рослин, а в польській мові модифікувалася у фітоніми – назви рослин, яким властиві загострені фрагменти (гострі колючки на рослині). Шлях утворення цих назв можна передати формулою: форма → назва за формою, яка демонструє окремий вияв моделі *ознака → назва за ознакою*.

Українська назва рослини [когутики1] «вид довгастих, знизу широких кислих яблук», [когутик] «тс.» є запозиченою з польської мови (п. [kogutki] «сорт яблук», [kogutek] «тс.»), що є результатом перенесення назви птаха kogutek «півник», яке походить від kogut «півень» (Трубачев Х, 2002: 107-108). Цю назву рослина отримала за подібністю форми (довгастих, знизу широких кислих яблук) до форми довгастого пир'я півня. Схематично модель такого розвитку має вигляд: *тварина (птаха) → форма → назва за формою*.

Праїндоевроп. *ǵhǵem-, *ǵhǵom- «земля» трансформувалася в праслов. *zemja «земля», а згодом у польській мові виник фітонім p. roziomka «суниця», старослов'янська (далі стсл.) roziemka «тс.», що було утворене з прийменника *po* «по» та основи іменника *zieta* «земля». У цьому випадку при утворенні лексем укр. [позьомка] «суниця лісові, *Fragaria vesca* L.», [позьомка, поземка, позюмка] «тс.», [позьонки] «порічки» (Георгиев І, 1971:

634–635), (Мельничук, 2004: 480) важливим було місце зростання та властивість рослини стелитися по землі; семантичний розвиток значення праїндоевропейської основи (кореня) виглядає так: *місце* → *назва за місцем*.

Досить великою є група польських запозичень, що була утворена на основі певних властивостей впливу на людину та розвивалася за схемою: *дія* → *назва за дією*. Східнослов'янські назви укр. [плодист] «цибуля трубчаста, *Allium fistulosum* L.»; [плодистець, плодистица, плодистиця, плодисток, плодистець, плодушка] «тс.» є запозиченнями з польської мови п. [płodzist] «цибуля», [płodziszek] «тс.», що зводиться через стсл. płodzisty «плодовитий» до іменника płod «плід» (Мельничук, 2004: 451), (Miklosich, 1886: 251). Відомо, що плід успадковано з праслов. pľodъ, а те, в свою чергу з праїндоевроп. *přléd- «плід, порода». Враховуючи плодовитість рослини, можна припустити, що мотивація назви – властивість рослини, а це означає, що етапи становлення назви [плодист] є такими: *рослина* → *частина рослини назва за частиною*.

У західнослов'янських і східнослов'янських мовах значення праслов. *vergti- метафоризувалося в «наближати» → «приворожити», у випадку із праїндоевроп. *wert спостерігаємо метонімізацію значення «вертити», коли актуалізувалися потенційні семи «наближення», «спрямованість до себе». Очевидно, цей процес мав місце у праслов'янському *vergti, «схиляю, повертаю», саме на цьому етапі започатковано значення «наближати». У цій якості праслов. *vrot-, *vrat- мотивувала укр. [навротень] «приворотень, *Alchemilla vulgaris* L.», [навротич] «пижмо», [нарвітич] «тс.», [навротин] «підлісник»; укр. [навратник] «приворотень» (Мельничук, 2004: 19) на тій підставі, що начебто ці рослини мають здатність привороту. Детально описаний процес має відповідати моделі: *дія* → *назва за дією*.

Семантичний розвиток фітонімів укр. [матіжанка] «чебрець боровий, *Thymus*», укр. [матерзанка] «чебрець звичайний, *Thymus serpyllum* L.», [матержанка] «тс.» (Мельничук III, 2000: 411, 415), що запозичено з польської macierzanka «материнка», пройшов кілька етапів. По-перше, це праїндоевроп. *ma- звуконаслідувальне утворення, яке набуло згодом суфікса -ter- (*mater «мати»), по-друге, перехід у праслов. mati, matere «тс», по-третє, формування фітонімічної назви в польській мові, по-четверте, запозичення в східнослов'янській мові із значенням «чебрець звичайний» та «чебрець боровий». У польській мові назву засновано на властивості чебреця приємно пахнути, що асоціюється із чимось приємним. Це утворення вкладається в таку схему: *дія* → *об'єкт дії* → *назва за об'єктом*.

Аналогічно утворено українську назву мацеридушка «чебрець звичайний, *Thymus serpyllum* L.». Як і українські назви мацеридушка і материнка, вони виникли на основі властивості рослини приємно пахнути. Назва ускладнена коренем душ-, який походить від праслов *dQti, *dъmQ, що сходять до праїндоевроп. *dhm- // *dhem- // *dhem- «дути, дим, туман» (Трубачев V, 2002: 153–154). У праслов'янській мові ця основа (корінь) стала виглядати як праслов. *duša (< *dux-ja < *dhou-sia) «душа» та *duzъ (*dous)

«дух» унаслідок перенесення назви з дії на суб'єкт цієї дії (дути дух, душа). Очевидно, тут відбулася семантична трансформація: *дія* → *суб'єкт дії* → *назва за суб'єктом*.

Дані про розвиток праїндоевроп. *mater та *dhm- «дути, дух, дим» у назві маєридушка свідчать про базування її назви на характерній дії рослини – випромінювати приємний запах. У сукупності вони повторюють шлях розвитку лексем матіжанка, матерзанка, який узагальнено має вигляд: *дія* → *об'єкт дії* → *назва за об'єктом*.

Наступний український фітонім [покрик] «беладона лікарська, Atropa belladonna L.» був запозичений з польської мови n. pokrzyk «тс.» і, мабуть, є результатом скорочення виразу Ziele pokrzykowe «тс.», буквально «зілля, що кричить», у якому прикметник pokrzykowy є похідним від *pokrzyk «покрик», *krzyk «крик» (Мельничук IV, 2004: 485) з праслов. *kriĕ, що пов'язане з *kriĕti (< *kriĕ-ti) «кричати» і яке походить з праїндоевроп. *kr- звуконаслідувального походження. Модель семантичного розвитку праїндоевроп. *kr- можемо зобразити так: *дія* → *назва за дією*.

Особливістю трансформації праїндоевроп. *pleu- «текти; литися; пливти» є те, що в праслов'янській мові цей корінь зазнав зміщення семантичного центру з характеру дії на суб'єкт цієї дії, завдяки чому виникла назва праслов. [*plut-ja (*pl'ut'a)] «легені, тобто те, що плаває», [плюца] «легені» у польській мові (Мельничук IV, 2004: 457, 460), від якої виникла українська назва рослини [плютник] «цетрарія ісландська, ісландський мох, границя, Cetraria islandica (L.) Ach.». У східнослов'янських мовах переосмислення значення цієї основи (кореня) проходило за вже відомою схемою, у якій переміщуються семи «суб'єкт» та «об'єкт дії». Сказане дає підстави для формування схеми поетапного розвитку праїндоевроп. *pleu- «пливти»: *дія* → *суб'єкт дії* → *об'єкт дії* → *назва за об'єктом*.

Від праїндоевроп. *leuk- // *louk- «світити, блищати» розвинулася праслов. *lǫskъ < *lǫskъ, *lǫskъ < *lǫskъ, *lǫskati, *lǫskati, що споріднена з *lǫsъ «лисий», *lǫčъ „промінь», *lǫna «місяць»; обидва фонетичні варіанти праслов. *lǫsk-, *lusk-, які розрізняються в більшості слов'янських мов, в українській мові злилися в одній звуковій формі лис(к) «лиск; блиск гладкої поверхні» (Мельничук III, 2000: 254). Відомо, що українська назва рослини [лищиця] «лищиця, Gypsophila L.», вона має квіти з яскравим кольором. Саме ця ознака послужила підставою для номінації цієї рослини. Тобто в основу назви покладено зовнішню ознаку ліщини. Протягом розвитку праїндоевроп. *leuk-// *louk- «світити, блищати» зафіксовано два етапи категоріальних змін у його структурі. Спочатку в праслов'янській мові актуалізувалася потенційна сема «суб'єкт дії» (праслов. *lǫskъ < *lǫskъ, *lǫskъ < *lǫskъ), а на українському тлі сформувалася назва ліщина – тобто «та, що блищить». Цей розвиток укладається в модель: *дія* → *суб'єкт дії* → *назва за суб'єктом дії*.

Від цієї самої праїндоевроп. *leuk- // *louk- «світити, блищати» (Трубачев V, 2002: 251) було утворено українську назву рослини [лишак] «первоцвіт, Primula auricular L.», яка є запозиченням з польської мови й походить

від н. *lyszyć* «блищати», що відповідає укр. *лищати*, назва пояснюється тим, що вода, дистильована з квітів цієї рослини, надає тілу гладкості й краси (Мельничук III, 2000: 254). Унаслідок метонімічних зсувів відбулося пересування сем: суб'єкт дії («те, що блищить») — об'єкт дії («те, на що діють», тобто «блиск шкіри», «сяюча шкіра»). Семантичний розвиток цього фітоніма є ускладненим варіантом головної моделі: *дія* → *суб'єкт дії* → *об'єкт дії* → *назва за об'єктом дії*.

Українські фітоніми *лохина* «буяхи, *Vaccinium uliginosum*», [лохина] «тс.» також є запозиченнями з польської мови: п. *łochynia* походить від *włochyni*, *włochynu* «вид агрусу», спорідненого з укр. *волос* «волохатий»; пор. укр. [волохані] «буяхи». Відомо, що цей сорт агрусу названо так за волохатими плодами: у *буяхів* волохаті молоді стебла. Ці назви походять від праслов. **volxa* «хутро, шкура», спорідненого з **volśь* «волос» (Георгиев I, 1971: 162), що сходить до праїндоевроп. **uel-* «рвати, смикати». Тут структура значення дія трансформувалася, одержавши актуалізованою сему об'єкт дії (те, що рвуть, чешуть), а назви рослини було утворено на підставі подібності форми рослини до вовни, волосся. Схематично цей процес виглядає так: *дія* → *об'єкт дії* → *форма об'єкта* → *назва за формою*.

На думку авторів ЕСУМ (Мельничук I, 1997: 291), фітонім *бульба* є запозиченням з польської мови (п. [bulba] «земляне, або чортове яблуко»), яке через латинську та середньолатинську назви *bulbus* «цибуля» сходить до грецької (далі — гр.), похідного від праїндоевроп. **bol-* // **bul-* «грудка, брила; бульба; гуля, жовно, наріст, опух». Від часів індоєвропейської прамови це слово могло утворитися від звуконаслідувального дієслова праїндоевроп. **bu-* «надувати, роздувати; перебувати, набрякати». Ці факти відповідають схемі утворення фітоніма *бульба* «земляна груша, *Helianthus tuberosus* L.» , що вкладається у схему: *дія* → *суб'єкт дії* → *форма суб'єкта* → *назва за формою*.

Дуже незначною є група фітонімів-запозичень з інших західнослов'янських мов, зокрема чеської та словацької, наприклад, праїндоевроп. **mélġ-* «доїти» зберегла своє значення у праслов. **melzti* «доїти» та дала розвиток праслов. **melzivo* «молозиво», яка через запозичення із чеської (далі ч.) ч. або словацької мов (ч. *mležívo* «молозиво») стала твірною основою українській назві рослини [млезиця] «молочка приморська, *Glaux maritime* L.» (Мельничук III, 2000: 489). Семантичний розвиток цього фітоніма ведеться від початкового значення «дія» (доїти), яке на праслов'янському рівні збереглося, згодом дало актуалізацію потенційної семи об'єкт дії (*mležívo* «молозиво»), від якого маємо укр. [млезиця] «молочка приморська». Назва рослини зумовлена тим, що корови після її вживання дають багато молока, тому при формуванні фітоніма [млезиця] центр семантичної ваги в його структурі зосередився на об'єкті дії. Семантичний розвиток праїндоевроп. **mélġ-* «доїти» можемо зобразити схемою: *дія* → *об'єкт дії* → *назва за об'єктом*.

За дещо видозміненою моделлю формувалися українські фітоніми [планка] «дика яблуня, *Pirus malus* L. (*Malus silvestris* Mill.)», [планки] «дики

плоди», [планча] «дика яблуня, груша» (Мельничук IV, 2004: 426), які були запозичені зі словацької мови (далі – слц.) *planka* «дичка, дике яблуко, груша, слива» походить з слц. *plapu* «пустий, неродючий, неврожайний», пізніше «той, що росте сам по собі (без обробітку), дикий», які походять від праслов. **rolpъ*, пов'язаного з *rolje* «поле», що сходить до праїндоевроп. **р(e)lā* «плоский, рівний, прямий; широкий, простягнутий; площина, низина і рівнина, поле», яка похідна від **rel-* (**rol-*) «широко відкрите рівне місце, простір». Модель семантичного розвитку виглядає так: *форма* → *місце існування* → *назва за місцем*.

Висновки

Таким чином, для західнослов'янських (зокрема польських) запозичень характерним є трансформація семантичного значення від індоєвропейської доби до сучасних назв рослин, яке розвивалося за такими моделями: *форма* → *назва за формою*; *тварина (птаx)* → *форма* → *назва за формою*; *рослина* → *частина рослини* → *назва за частиною*; *місце* → *назва за місцем*; *форма* → *місце* → *назва за місцем*; *дія* → *назва за дією*; *дія* → *об'єкт дії* → *назва за об'єктом*; *дія* → *суб'єкт дії* → *назва за суб'єктом*; *дія* → *суб'єкт дії* → *об'єкт дії* → *назва за об'єктом*; *дія* → *об'єкт дії* → *форма об'єкта* → *назва за формою*; *дія* → *суб'єкт дії* → *форма суб'єкта* → *назва за формою*.

Матеріал польських запозичених назв рослин в українській мові свідчить про те, що етапи семантичних змін праїндоевропейських основ (коренів) на шляху до утворення фітонімів у цілому подібні до змін, які відбулися в східнослов'янських мовах. Зокрема, таку подібність спостерігаємо в підгрупах на позначення дії, ознаки, рослин, птахів та різного виду звуків.

Отже, безумовно важливим для подальшого вивчення фітонімів-запозичень є те, що мотиваційні основи, названі дериватологами, спонукають до більш глибокого семантичного аналізу цієї лексико-семантичної групи слів, а також сприяють подальшим дослідженням етимологічного характеру.

Потреби порівняльно-історичного, етимологічного вивчення слов'янської лексики ставлять перед дослідниками завдання розроблення більш чіткого лексичного й термінологічного підходу до явищ міжмовної синонімії, лексичних і семантичних паралелей, моделей номінації (мотиваційних моделей), пошуків інших постійних міжсистемних семантичних відношень. Етимологічні словники та спеціальні лексикологічні дослідження слов'янських мов створюють для цього достатньо велику базу й містять цінні особисті спостереження, що потребують систематизації та теоретичного обґрунтування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балалыкина Э. А. К истории слов, восходящих к и.е. **kel-*//**kol-* в русском и польском языках. *История русского языка. Лексикология и грамматика*. Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1991. С. 25-30. 2. Болдирев Р. В. Праїндоевропейські лексичні реконструкції і слов'янська етимологія. *Система і структура східнослов'янських мов*. Київ: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 1999. С. 119-124. 3. Болдирев Р. В. Лінгвістична

Славія і запозичення з західноєвропейських мов. *Слов'янська культура у сучасному світі*. Київ: КДЛУ, 1994. С. 14-19. 4. **Дзєндзелівський Й. О.** Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі. Київ: Наук. думка, 1969. 212 с. 5. **Закревская Я. В.** Украинское диалектное словообразование в ареальном аспекте (Субстантивная суффиксация): автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.02. Львов, 1984. 55 с. 6. **Маковський М. М.** Сравнительный словарь мифологической символики в индоевропейских языках: Образ мира и миры образов. Москва: Владос, 1996. 415 с. 7. **Подольян І. Е.** Національна специфіка семантики фітонімів в українській, англійській та німецькій мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. Київ, 2000. 20 с. 8. **Сабодаш І. В.** Формування української ботаничної номенклатури. Ужгород: Ужгор. держ. ун-т, 1996. 189 с. 9. **Сердюк А. М.** Мотиваційна основа назв рослин у первинному і вторинному семіозисі (на матеріалі української, російської, німецької та французької мов): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Київ, 2002. 20 с. 10. **Симоненко Л. О.** Формування української біологічної термінології. Київ: Наук. думка, 1991. 150 с. 11. **Трубачев О. Н.** Происхождение названий домашних животных в славянских языках. Москва: Изд-во АН СССР, 1960. 115 с. 12. **Фещенко М. М.** Назви лікарських рослин в українській мові: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 1974. 235 с. 13. **Черниш Т. О.** К вопросу реконструкции праславянских адективных образований. *Вісник Київського інституту «Слов'янській університет»*, 2000. Вип. 8. С. 85-91. 14. **Піамота А. М.** Назви рослин в українській мові. Київ: Наук. думка, 1985. 162 с. 15. **Георгієв В. И.** Български етимологичен речник. София: БАН, 1971-2002. Т. 1-6. 16. **Мельничук О. С.** Етимологічний словник української мови: Т.1-7. Київ: Наук. думка, 1982-2004.Т.1-4. 17. **Трубачев О. Н.** Этимологический словарь славянских языков. *Праславянский лексический фонд*. Вып. 1-29. Москва: Наука, 1974-2002.

REFERENCES

1. **Balalykina, E.** (1991). K istorii slov, voskhodyashchikh k i. ye. *kel-/*kol- v ruskom i pol'skom yazykakh. [To the history of words that ascend to the Indo-European *kel-/*kol- in Russian and Polish languages]. *Istoriya russkogo yazyka. Leksikologiya i grammatika*. (pp. 25-30). Kazan: Izd-vo Kazan. un-ta [in Russian].
2. **Boldyryev, R.** (1999). Praindoyevropeyski leksychni rekonstruktsiyi i slovyanska etymolohiya. [Proto-European lexical reconstruction and Slavic etymology]. *Systema i struktura skhidnoslovyanskykh mov*. (pp. 119-124). Kyiv: Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. [in Ukrainian].
3. **Boldyryev, R.** (1994). Lihvistychna Slaviya i zapozychennya z zakhidnoyevropeyskykh mov. [Linguistic Slavia and Borrowings from Western European Languages]. *Slovyanska kultura u suchasnomu sviiti*. (pp. 14-19). Kyiv: KDLU. [in Ukrainian].
4. **Dzєndzelivskiy, Y.** (1969). Ukrayinsko-zakhidnoslovyanski leksychni paraleli. [Ukrainian-West Slavic lexical parallels]. (p. 212) Kyiv: Nauk. dumka. [in Ukrainian].
5. **Zakrevskaya, YA.** (1984). Ukrainskoye dialektnoye slovoobrazovaniye v arealnom aspekte (Substantivnaya suffiksatsiya). [Ukrainian dialectal word formation in the areal aspect (Subjective suffixation)]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Lvov: Lvovskiy gos. un-t im. I. Franko [in Russian].
6. **Makovskiy, M.** (1996). Sravnitelnyy slovar mifologicheskoy simboliki v indoyevropeyskikh yazykakh: Obraz mira i miroy obrazov. [Comparative Dictionary of Mythological Symbols in Indo-European Languages: The Image of The World and the Worlds of Images]. (p. 415). Moskva: Vlados. [in Russian].
7. **Podolyan, I.** (2000). Natsionalna spetsyfyka semantyky fitonimiv v ukrayinskiy, anhliyskiy ta nimetskiy movakh. [National specificity of semantics of phytomisms in Ukrainian, English and German languages]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: KDLU [in Ukrainian].
8. **Sabadosh, I.** (1996). Formuvannya ukrayinskoyi botanichnoyi nomenklatury. [Formation of the Ukrainian botanical nomenclature]. (p. 189). Uzhhorod: Uzhhor. derzh. un-t. [in Ukrainian].
9. **Serdyuk, A.**

(2002). Motyvatsiyna osnova nazv roslyn u pervynnomu i vtorynnomu semiozysi (na materialy ukrayinskoyi, rosiyskoyi, nimetskoyi ta frantsuzkoyi mov). [Motivational basis of plant names in the primary and secondary semiosis (on the material of Ukrainian, Russian, German and French languages)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: Nats. un-t. im. T. H. Shevchenka. [in Ukrainian]. 10. **Symonenko, L.** (1991). Formuvannya ukrayinskoyi biolohichnoyi terminolohiyi. [Formation of Ukrainian Biological Terminology]. (p. 150). Kyiv: Nauk. dumka. [in Ukrainian]. 11. **Trubachev, O.** (1960). Proiskhozhdeniye nazvaniy domashnikh zhyvotnykh v slavyanskikh yazykakh. [Origin of pet names in Slavic languages]. (p. 115). Moskva: Izd-vo AN SSSR. [in Russian]. 12. **Feshchenko, M.** (1974). Nazvy likarskykh roslyn v ukrayinskii movi. [The names of medicinal plants in the Ukrainian language]. *Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]. 13. **Chernysh, T.** (2000). K voprosu rekonstruktsyyi praslavyanskykh adektyvnykh obrazovanyy. [To the problem of reconstruction of the Slavic adjective formations]. *Visnyk Kyivskoho instytutu «Slovyansky universytet»*. (pp. 85-91). Vyp. 8. Kyiv. [in Ukrainian]. 14. **Shamota, A.** (1985). Nazvy roslyn v ukrayinskii movi. [Names of plants in the Ukrainian language]. (p. 162). Kyiv: Nauk. dumka. [in Ukrainian]. 15. **Georgiev, V.** (1971-2002). Bŭlgarski etimologichen rechnik. [Bulgarian etymological dictionary]. Sofiya: BAN. [in Bulgarian]. 16. **Melnychuk, O.** (1982-2004). Etymolohichnyy slovnyk ukrayinskoyi movy: v 7 tomakh. [The etymological dictionary of the Ukrainian language: 7 volumes]. Kyiv: Nauk. dumka. [in Ukrainian]. 17. **Trubachev, O.** (1974-2002). Etimologicheskii slovar slavyanskikh yazykov. [The etymological dictionary of Slavic languages: Proto-Slavic lexical fund]. *Praslavyanskiy leksicheskiy fond*. Vyp. 1-29. Moskva: Nauka. [in Russian].

Пащенко Олена Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри російської мови і літератури, Київський національний лінгвістичний університет; вул. Велика Васильківська, 73, Київ, 03680, Україна.

Tel: +38 (063) 186-43-27
E-mail: paelmih@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3722-0333>

Pashchenko Olena Mykhailivna – PhD in Philology, Associate Professor, Department of Russian Language and Literature, Kyiv National Linguistic University; Velyka Vasylkivska Str., 73, Kyiv, 03680, Ukraine.

Надійшла до редакції 28 березня 2019 року